

Veselin Vukotić
www.vukotic.net

Brisel i identitet(i)

*Naši novi identiteti traže više patriotizma, i manje nacionalizma...
„Crna Gora – ekološka prijestonica Evropske unije!!!“
Zar i to ne može biti jedan od naših novih identiteta u Evropskoj Uniji?*

Koliko stanovnika ima država u kojoj danas živimo? 650.000? Razmislite! Od 09. novembra smo u EU! Faktički, iako ne formalno! Nazad ne mogu ni Crna Gora ni EU! I ne treba!... Istorijski dan! Kao i 09. novembar 1989. godine kada je srušen Berlinski zid. Koji Zid ruši i koje istorijske procese otvara ovaj 09. novembar? Neki budući istoričari će manje istraživati sam događaj pristupanja Crne Gore EU i bilo čije pojedinačne „istorijske“ zasluge. Shodno Kolinudovom shvatanju istorije više će se pitati *što su ljudi tog vremena mislili i koju misao i viziju su ugradili u te vidljive svakodnevne događaje pristupanja EU*. Kako će činjenica da već *sada* žive u državi sa oko 500 miliona stanovnika, u državi u kojoj se govori u osnovi engleski, nešto manje njemački i francuski jezik, u zemlji čiji je GDP oko 12 hiljada milijardi eura, čiji glavni grad postaje Brisel... uticati na način razmišljanja i ponašanja ljudi jedne male balkanske države, „naroda samo okrznutog evropskom kulturom“? Pitaće se da li su ljudi tada mislili o uticaju tog šoka veličine i šoka evropske globalizacije na njihovu buduću istoriju? Ili su smatrali da je to ulazak u članstvo Evropskog crvenog krsta očekujući pomoć, živjeći u iluziji da je altruizam, ne interesi, u osnovi napretka civilizacije!?

Znam da ovo već izaziva neslaganje. Zar ne treba da ispunimo sedam uslova? EU nije država!... Vladavina demokratije štiti svakoga... „Na dugi rok svi smo mrtvi!“. Moje upozorenje je da treba da mijenjamo *i pravac razmišljanja*: da ne shvatamo budućnost samo inerciono (mehanički) – budućnost kao prosta kopija prošlosti i sadašnjosti. Kada inerciono gledamo tada nas i prve raskrsnice dovode do dileme kojim putem dalje? Najčešće pogrešnim! Da li imamo snage, samopouzdanja i duha da na sebe danas gledamo **iz neke tačke u budućnosti**? Npr. iz 2030? Ili iz 2050, 2060?! Prednost ovog pristupa je što tako imate *viziju* koju *sljedite*, a ne *inerciju* koja vas *gura*. Kuda gura??? Treba nam reflektor **IZ** budućnosti, a ne **KA** budućnosti!

Da li ima spora da se naš način razmišljanja i sistem vrijednosti mora mijenjati u našoj novoj državi? Odgovor traži studije. Ja bih se samo zadržao na jednoj suštinskoj nevidljivoj promjeni: *kako sa logike suvereniteta da pređemo na logiku identiteta*? Bliže, *sa logike nezavisnosti, na logiku međuzavisnosti i sveukupne isprepljetanosti*. Ulazak u EU znači i dobrovoljno prenošenje suvereniteta na nivo EU. Ako i dalje budemo živjeli sa današnjim predstavama u čijoj je osnovi državni suverenitet, da li ćemo imati moći da pratimo evropske

i svjetske globalne procese? Logika suvereniteta rađa nacionalnu državu (16. vijek)! Država ima moć sile na svojoj teritoriji! Nacionalna država suvereno kreira svoje politike. Npr. ekonomsku: otvaranje i zatvaranje granica za uvoz, može da zabrani ili odobri strancima da imaju biznis; ne dozvoljava „uvoz“ radnika da bi se zaštitila domaća radna snaga... I mnogo toga još. Da li u EU imamo suverena prava npr. u oblasti ekonomije? Nemamo! Jože Mencinger ističe da „ekonomski Slovenija više nije država“. Filozofija liberalizma, ekonomskih sloboda i „mnogostrukog ljudskog identiteta“ (Amartja Sen) će se samo pojačavati u EU, jer to je pritisak globalnih procesa. **Otvaranje i sloboda izbora pojedinca, a ne zatvaranje i tiranija birokratije je put opstanka u ovom milenijumu!** Naravno, neće to ići lako. Kao što ni zastupnici protekcionizma u Crnoj Gori (partije, kompanije, institucije, eksperti) neće lako prihvatati novu dolazeću stvarnost, koliko god da „izgiboše“ za EU. Upravo u njima vidim buduće kritičare ulaska Crne Gore u EU... Kako ćemo sada sačuvati nacionalne resurse? Kako se sada zalagati da stranci ne mogu da kupuju našu zemlju, nekretnine, kompanije, škole, bolnice...? Do 09.novembra 2010. stranac je bio i Španac, i Italijan, i Njemac, i Finac... i oko 500 miliona ljudi! Od 09.novembra 2010. oni su domaći građani... Nema zabrane!

Kako zaštititi domaće tržište? Nema više carina unutar EU! Za malu ekonomiju kakva je crnogorska (0,03% GDP EU), obzirom na strukturu i uvoza i izvoza to je faktički stanje **potpunog** liberalizma (slobodnog tržišta i konkurencije)... Koliko li smo, zbog liberalizma, kritikovani kao **Crnogorska ekonomska škola!**

Sve je jasnije da će EU kroz nekoliko decenija biti prije **skup država-regija** (slično gradovima-državama iz renesansnog doba i biće ih možda **i do stotinu**), a sve pod okriljem (vjerovatno) neke specifične organizovane centralne političke vlasti u Briselu. Da li će „Briselsko carstvo“ biti bliže Rimskom ili Sovjetskom? Ipak, ideja EU dijelom izvire iz ideje Rimskog – što znači biće više slobode i tržišta i više decentralizacije! Po čemu je bila poznata Venecija? Đenova? Firenca? Salamanka? Po vojnoj sili ili po velikoj administraciji? Po tome što su tamo živjeli narodi jedne nacionalnosti? Po snazi političkih partija? Ili po Da Vinčiju, Danteu, Petrarki, Marku Polu, umjetnosti, kulturi, ekonomskoj moći... Vrijeme se ne vraća, ali pametni uče i iz iskustva!

Da li u toj budućoj viziji treba uzimati u obzir našu starosnu strukturu stanovništva? Starenje „domicilnog“ (sadašnjeg) stanovništva Crne Gore je biološka neminovnost. Npr.2060. godine ćemo imati oko 30.000 stanovnika manje u starosnoj grupi od 15-25 godina. Ipak mislim, na ovom prostoru oko 2060. godine bi moglo živjeti i blizu milion stanovnika. Crna Gora je nenaseljena Npr.svi istuču gradnja Luštica-grada i govori se o 10-20 hiljada stanovnika. Otkud ti ljudi? Velika plaža – opet novi grad. Sjever Crne Gore – sada prazan, a sa infrastrukturnim otvaranjem veoma atraktivan za život... Nacionalna država!???

Što je jednoj maloj balkanskoj državi preostalo u tom **velikom metežu** koji je ispred nje? Ovo je „**nova velika tranzicija**“ (Gi Sorman)! Nova 1989! Ipak, dublja i dugoročnija. Ovo je početak **promjene elita u svim oblastima** u Crnoj Gori – otuda šansa za sposobne, preduzetnike, za sve koji znaju, govore jezike, koji su profesionalci u svom poslu. Sve što

bude vezano samo za unutrašnje tržište, zakržljaće, uključujući i oblast politike. Što se npr. ne objavi *i* na engleskom jeziku, kao i da nije objavljeno! Preživjeće oni koji izdrže sud evropskog (globalnog) tržišta!

Ključni ekonomski problem današnjice je *nezaposlenost*. Kako ga riješiti? Samo iz nove dodajne vrijednosti (investicija) koju stvara jedino biznis, koji se oslanja na znanje, nauku, istraživanje, nove mlade i sposobne ljude, nove tehnologije... Ako je tako, da li je širenje administracije budući trend? Svakako da nije, sem za one sa „*rikverc vizijom budućnosti*“.

Koncept *mikro-države* je upravo koncept postepenog prelaska (mosta) organizacije društva *sa koncepta suvereniteta na koncept identiteta*. Naravno, odbijen je jer *počiva na viziji*, a ne na *trenutnoj politici*. Ne vidim načina kako će se mnogi identiteti očuvati ili razviti u logici sadašnje nacionalne države. Sve postaje međuzavisno i prožimajuće. Šta ovo praktično znači za male narode? Da se što blagovremenije *oslobode mita logike nacionalne države*. Crna Gora, pored svih demokratskih procedura u EU, ne može biti uticajna i poznata po snazi svoje „nacionalne države i paralelne briselske administracije“. Naš prepoznatljiv uticaj mogu stvarati samo *nove ideje, novi proizvodi, nova književna, muzička, slikarska i druga umjetnička djela, kulinarstvo, uspješni menadžeri, očuvanje i „globalizovanje“ naše kulturne tradicije, postignuća timova i pojedinaca u sportu, nauci, dobar obrazovni sistem, sistem vrijednosti koji počiva na prožimajućim identitetima....* Očuvanje našeg identiteta je vezano za *znanje, liderstvo, stvaralaštvo* i sve više *obrazovanje* i našu *kulturu i tradiciju!*

Zato koncept mikro-države ne podrazumijeva *sadašnje rasipanje naših resursa* za održavanje oko 55.000 zaposlenih u državi, sa težnjom daljeg povećanja, kao ni na razvoju „*nacionalnog biznisa*“ oslonjenog na tokove visoke budžetske potrošnje. Od 09. novembra i državna administracija i svi oslonjeni na nju moraju da izdrže evropsku konkurenciju. U protivnom, ona ostaje da visi u vazduhu, uprkos svim „studijama“ koje je ubjeđuju da „bez nje sunce više neće izlaziti“! Nikoga više ne možete „teritorijalno vezati“, ni pojedinca, ni biznis, ni institucije...

Zato je potrebna i ozbiljna rekonstrukcija budžetske potrošnje kao i rekonstrukcija funkcija države i Ustava Crne Gore u svijetlu 09. novembra. Umjesto u administraciju i razne nepotrebne i pomodne insitucije („one čuvaju našu suverenost“ kažu kritičari), ulažimo *u nematerijalne resurse – kulturu, umjetnost, sport, književnost, istraživanje, obrazovanje, učenje jezika države u kojoj živimo od 09. novembra, prevođenje naših knjiga i književnih djela; pri tome ne sputavati ekonomske slobode, ne žigosati biznis i ljude iz biznisa – hrabriti ih*. Moramo *vjerovati u snagu duha* ljudi sa ovih prostora, u tu *balkansku strast* i imati *samopouzdanje* da i mi u toj novoj državi, ništa manje od drugih, možemo imati svoj(e) **IDENTITET(E)!**

Narod kaže, sve što ide brzo dolazi! A što dolazi?... Zavisi od *nas danas!*